מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה טז

עניין: כשנתפס רבי אליעזר למינות

מרומי שדה

שם ע"ב. כשנתפס ר"א למינות. פירש"י מינין תפסוהו לכופו לע"ז. ולע"ד כוונ לכיפך, דכשמנו היו עובדים אלילים, ומי שמאמין בעובד כוכב מין ועמם הרבה ע"ז, וע"ז נתפס ר"א ואמרו עליו שכופ מאמין בזה, ולזה כוון בפי' ר"ת. ומש"כ שני רשויות כוונ עכ"ד אלא שגם, והוא מאמנת השיתוף כידוע. ור"ת בלעטר ע"ז, שכרי אין מובדין אלא במי שיש בו כדאי במו"ק דף י"ח ב', ובשיב לו ר"א שכשאלו בדבר תלמידו, וזה כחצע גורס שיחבד ע"ז:

שו"ת באר שבע סי' נט

וגו'. ולפיכך פירש רש"י שלמא למר ולא היה מתכוון לברכו אלא לבו היה לרבו. ומה כתבו שעל חנם פירש כן. וכתבו עוד על רש"י, וצ"ע שלא יהא בזה גונב דעת הבריות, ע"כ. ולי נראה להליץ בעד רש"י שאין בזה גונב דעת הבריות כדאשכחן בפרק קמא דע"ז (טז, ב) גבי רבי אליעזר שאמר נאמן עלי הדיין וכן שרי לצורבא מרבנן לומר עבדא דנורא אנא כו' וכאלה רבים.

חיד"א שיורי ברכה יו"ד סי' קמח, ו

הגליון הנז'. ומה שהביא הרב באר שבע סייעתא לרש"י, גם אני בעניי מצאתי בזהר הקדוש דף קע"א ע"ב פרשת וישלח, על פסוק (בראשית לג, ג) והוא עבר לפניהם, ופסוק (ש"א כה, ו) ואמרתם כה לחי, דכונת יעקב אבינו ע"ה ודוד המלך ע"ה, לצד עילאה ממללו. ע"ש[2].

איברא דמהני דמייתי הרב באר שבע לא יש ראיה כל כך, דמ"ש נאמן עלי הדיין ומ"ש עבדא דנורא היה להציל עצמם, וגם התוס' מודו דאם יש צורך להצלה שרי, אך בהא דרב כהנא נראה דהיה אומר כך אף שלא היה לו צורך, וזהו הצ"ע של התוס', מי אמרינן דדוקא להצלה שרי כהנהו, או גם בלא צורך שרי וליכא גניבת דעת. וכן מיעקב אבינו ע"ה אין ראיה, דהיה בסכנה. אך מדוד המלך ע"ה יש קצת ראיה לרש"י, לפי מה שפירש בזהר הקדוש. וגם זה יש לדחות דלצורך פרנסה היה.

אגרא דפרקא

קסה) **בזוהר** וארא דף כ"ג [ע"ב], ואמרתם כה לחי [ש"א כה ו], וכי דוד לא הוה ידע ביה בנבל וכו' אלא וכו' ובגין קוב"ה קאמר ואמרתם כ"ה לח"י, לקשרא כ"ה לח"י וכו', מכאן אוליפנא דהא לבר נש חייבא אסור לאקדמא ליה שלם, ואי אצטריך יקדים ליה כדוד דבריך ליה לקוב"ה ואיתחזי דבגיניה קאמר, ואי תימא דרמאות הוה, לאו, דהא כל מאן דסליק ליה לקוב"ה ואיתחזי דבגיניה קאמר לאו רמאות הוא עכ"ל[1], הנה נשמע מזה כמה הלכתא גברוותא, א' דאסור ליתן לו שלום לרשע, ב' דאי נותן לו שלום ואומר בלשון דמתכוין לקוב"ה מותר ולא מקרי רמאות, ג' אבל אם מתכוין לאיש אחר או לדבר אחר והרשע סובר דנותן לו שלום מקרי רמאות ואסור, ונ"ל דהא דאם כוונתו להקב"ה לא מיקרי רמאות, דבלא"ה מהראוי לכל בר דעת בעת דברו עם הבריות שיהיה כוונתו לקוב"ה, כענין היחודים שמייחדים הצדיקים בדיבורם בעת דברם עם בני אדם, וז"ש הזהר ואי תימא דרמאות הוה, לאו (ואמר הטעם), דהא כל מאן דסליק ליה לקוב"ה ואיתחזי דבגיניה קאמר לאו רמאות הוא, רצ"ל שכן ראוי לכל איש לסלק דבריו לקוב"ה בעת דברו עם בני אדם והבן[2].

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK